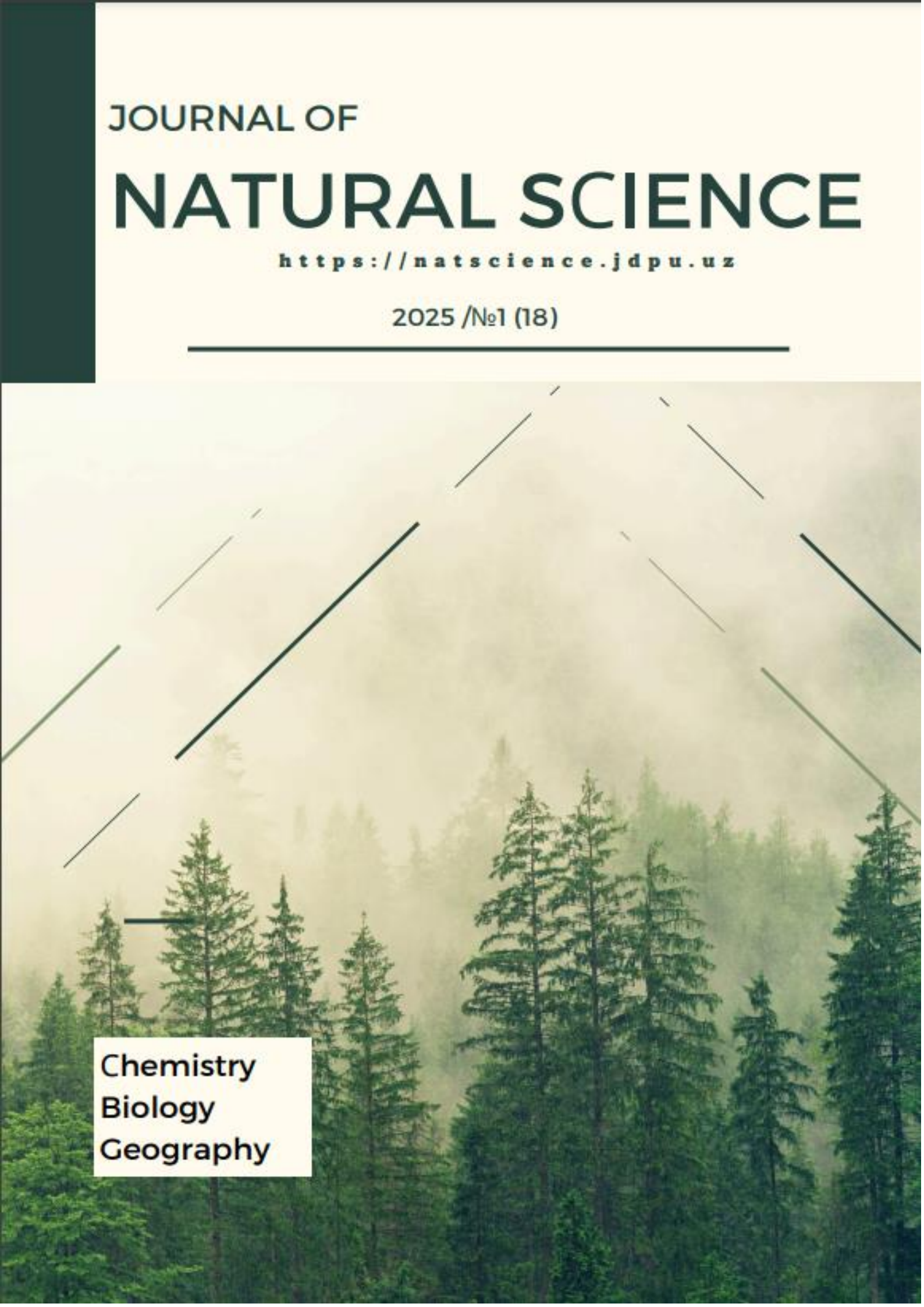

JOURNAL OF

NATURAL SCIENCE

<https://natscience.jdpu.uz>

2025 /№1 (18)

Chemistry
Biology
Geography

<u>TAHRIR HAY’ATI</u>	<u>TAHRIRIYAT A’ZOLARI</u>
Bosh muharrir Yaxshiyeva Z.Z. k.f.d., professor	<u>Bosh muharrir</u> Yaxshiyeva Zuhra Ziyatovna k.f.d., professor <u>Tahririyat a’zolari:</u> 1. Yaxshiyeva Z.Z. – k.f.d., professor JDPU. 2. Shilova O.A. – k.f.d., professor I.V. Grebenshikov nomidagi Rossiya FA Silikatlar kimyosi instituti. 3. Markevich M.I. – f.m.f.d., professor Belarussiya FA. 4. Elbert de Josselin de Jong – professor, Niderlandiya. 5. Anisovich A.G. – f.m.f.d., professor Belarussiya FA. 6. Kodirov T. – k.f.d., professor TKTI. 7. Abduraxmonov E. – k.f.d., professor SamDU. 8. Nasimov A. – k.f.d., professor SamDU. 9. Smanova Z.A. – k.f.d., professor O’zMU. 10. Mavlonov X. – b.f.d., professor JDPU. 11. Usmanova X.U. – professor URUXU. 12. Qutlimurodova N.X. – k.f.d., dotsent O’zMU. 13. Nuraliyeva G.A. – dotsent O’zMU. 14. Sultonov M.M. – k.f.d., dotsent JDPU. 15. Xudanov U.O. – t.f.n., dotsent JDPU 16. Murodov K.M. – dotsent SamDU. 17. Abduraxmonov G’.– dotsent O’zMU. 18. Yangiboyev A. – k.f.f.d., (PhD), dotsent O’zMU. 19. Xakimov K.M. – g.f.n., professor v/b. JDPU. 20. Azimova D.E. – b.f.f.d., (PhD) dotsent. JDPU. 21. G’o‘dalov M.R. – g.f.f.d., (PhD), dotsent JDPU. 22. Ergashev Q.X. – dotsent TDPU. 23. Orziqulov B. – k.f.f.d., (PhD) O’zMU. 24. Kutlimurotova R.H.-SVMUTF 24. Xamrayeva N. – dotsent JDPU. 25. Rashidova K. – dotsent JDPU. 26. Inatova M.S. – dotsent JDPU.
Muassasa Jizzax davlat pedagogika universiteti	
Jurnal 4 marta chiqariladi (har chorakda)	
Jurnalda chop etilgan ma’lumotlar aniqligi va to’g’riligi uchun mualliflar mas’ul.	
Jurnaldan ko‘chirib bosilganda manbaa aniq ko‘rsatilishi shart.	

Jizzax davlat pedagogika universiteti Tabiiy fanlar fakulteti
Tabiiy fanlar Journal of Natural Science-elektron jurnali

<https://natscience.jdpu.uz>

**RUKKOLA (ERUCA SATIVA L.) O’SIMLIGINING TURLI
SHAROITLARIDA O’SIRISH TEXNOLOGIYASI VA UNI O’QITISH
METODIKASI**

Almamatova Zebo Xudoyberdiyevna- katta o’qituvchi, PhD

Baxromov Abdulaziz Athamjon o’g’li- talabasi

Jizzax Davlat Pedagogika Universiteti

Anatotsiya. O’zbekiston sharoitida rukkola nafaqat oziq-ovqat manbai sifatida, balki tuproq sifatini yaxshilash va ekologik barqarorlikni ta’minlash uchun ham qimmatli hisoblanadi. Bu bo’yicha ilmiy tadqiqotlar kengaytirilmoqda. Rukkula haqidagi ilmiy tadqiqotlar uni global va mahalliy miqyosda qishloq xo’jaligi, oziq-ovqat sanoati va ekologiyada strategik o’simlik sifatida qabul qilishga asos yaratmoqda.

Kalit so’zlar: Rukkola (*Erúca satíva L*), Ilmiy tadqiqotlar, Yetishtirish, Texnologiyalar, Metodika, Ilmiy ahamiyati.

Аннотация. В условиях Узбекистана руккола ценна не только как источник пищи, но и для улучшения качества почвы и обеспечения экологической стабильности. Научные исследования по этому вопросу расширяются. Научные исследования рукколы создают основу для признания ее стратегическим растением в сельском хозяйстве, пищевой промышленности и экологии на глобальном и местном уровнях.

Ключевые слова: Руккола (*Erúca sativa L*), Научное восприятие, Выращивание, Технологии, Методология, Научная значимость.

Annotation. In the conditions of Uzbekistan, arugula is valuable not only as a source of food, but also for improving soil quality and ensuring ecological stability. Scientific research on this is being expanded. Scientific research on arugula is creating a basis for accepting it as a strategic plant in agriculture, food industry and ecology at the global and local levels.

Keywords: Arugula (*Erúca satíva* L), Scientific perception, Cultivation, Technologies, Methodology, Scientific importance.

Rukkula (*Eruca sativa*), Brassicaceae (karamdoshlar) oilasiga mansub o'simlik bo'lib, ilmiy va amaliy jihatdan muhim o'ringa ega. U nafaqat oziq-ovqat manbai sifatida, balki o'zining biologik va ekologik xususiyatlari tufayli turli ilmiy tadqiqotlar obyekti hamdir. O'zbekiston sharoitida rukkula nafaqat oziq-ovqat manbai sifatida, balki tuproq sifatini yaxshilash va ekologik barqarorlikni ta'minlash uchun ham qimmatli hisoblanadi. Bu bo'yicha ilmiy tadqiqotlar kengaytirilmoqda. Rukkula haqidagi ilmiy tadqiqotlar uni global va mahalliy miqyosda qishloq xo'jaligi, oziq-ovqat sanoati va ekologiyada strategik o'simlik sifatida qabul qilishga asos yaratmoqda. Rukkulani tabiiy navlari va soxta turlaridan ajratish sog'lom oziq-ovqat iste'molini ta'minlash va zararli o'simliklardan qochish uchun muhimdir. Ekish yoki iste'mol qilishdan oldin turli xil o'simliklarni aniq ajratishni o'rganish lozim.

O'zbekistonda rukkula yetishtirish va eksport qilish imkoniyati mavjud bo'lsa-da, uning hozirgi import-eksport hajmi bo'yicha ma'lumotlar cheklangan. Ammo

Markaziy Osiyo davlatlarida sog'lom oziq-ovqatga bo'lgan talab oshib borayotganligi sababli, rukkola bozoriga kirish istiqbollari yaxshi ko'rinadi. Hidroponik texnologiyalar: Rukkolani gidroponik usulda yetishtirish kengayib bormoqda, bu suv resurslarini tejaydi va hosildorlikni oshiradi.

Organik mahsulotlar talabi: Global miqyosda organik rukkolaga talab ortib bormoqda, bu esa uni eksport salohiyatli mahsulot sifatida rivojlantirishga yordam beradi. Rukkola xalqaro savdosida ishtirok etish uchun mamlakatlar transport, saqlash va yangi mahsulotni bozorlarga yetkazib berish infratuzilmasini rivojlantirishi muhimdir. O'zbekistonda bu borada istiqbolli loyihalarni amalga oshirish qishloq xo'jaligi sektoriga yangi imkoniyatlar yaratadi. Mamlakatimizda yetishtirilayotgan meva-sabzavot mahsulotlari bugungi kunda nafaqat ichki bozorni balki jahon bozorini ham to'ldirib kelmoqda. O'tgan yili 23 mln tonna poliz mahsulotlari va meva-sabzavot yetishtirildi, qayta ishlash orqali 86 trln so'mlik mahsulot ishlab chiqarildi, oziq-ovqat mahsulotlari eksporti 1,7 mlrd dollardan oshdi. Oxirgi 5 yilda oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish yillik o'sishi o'rtacha 18 foizni tashkil etmoqda. Hozirgi kunda rukkola o'simligining xalqaro import va eksporti qishloq xo'jaligi sohasida rivojlanayotgan segmentlardan biri hisoblanadi. Bu o'simlikning yuqori darajadagi iste'moli, ayniqsa Yevropa, Shimoliy Amerika va Yaqin Sharqda kuzatilmoqda. Rukkola yuqori darajada foydali oziq-ovqat mahsuloti bo'lib, asosan salatlar, sendvichlar va garnirlar uchun ishlatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo'jaligi ekinlari Davlat reestri. Toshkent - 2020 34-35- betlar.

2. Zueyev V. Abdullayev A. Sabzavot va ularni yetishtirish Texnologiyasi - T: O'zbekiston, 1997, 213-229- betlar.

3. Turkiya Respublikasi "Oziq-ovqat qishloq xo'jaligi vazirligi" hamda "Denizbank" hamkorligida tayyorlangan "100ta kitob" dan iborat to'plam.

4.Zueyev V. Axatjonov A, Qodirxo'jayev O, Himoyalangan yerlarda ko'chat va sabzavotlarni yetishtirish. Toshkent nashr, 2010, 215-224-betlar.

5.Октябрьская Т, А. Выращивание овощей в завишенном грунте. - М. Дом-МСП. 2005,-С. 163-194.

6.Смирнова Е. А. Салат с ранней весны до поедной осени // Картофель и овецы - Москва. 2000-N°1. - с. 30-31.